І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 10. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 16-го СІЧНЯ 1964 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JANUARY 16, 1964 No. 10. VOL. LXXI.

ЗДА І ПАНАМА ВІДНОВЛЮЮТЬ ДИПЛОМАТИЧНІ ВЗАЄМИНИ

ОБВИНУВАЧУЮТЬ ЧЕРВОНИХ У ВИКЛИКУВАННІ ЗАВОРУШЕНЬ В ПАНАМІ

Панама. — 14-го січня Міжамериканський Мировий Комітет при Організації Американських Держав повідомив про те, що ЗДА і Панама погодилися відновити дипломатичні взаємини та що після того мають початися переговори між цими двома державами про вирішення всіх спірних справ, в тому і про вживання Америкою Панамського каналу. Представником ЗДА в Міжамериканському Мировому Комітеті був асистент державного секретаря Едвін Мартин, а від Панами працював в Комітеті міністер закордонних справ Фернандез Галілео Соліс. Офіційний комунікат має бути оголошений пізніше, але вже є відомі головні пункти порозуміння: 1) Внаслідок цього, що в Панамі запанував спокій Міжамериканський Комітет запросив обидві сторони відновити дипломатичні взаємини; 2) обидві сторони погодились на на те, щоб найпізніше до 30-ох днів після відновлення дипломатичних зв'язків почалися переговори про вирішення спірних проблем між обидвома державами, і щоб до цих проблем належала і справа користування ЗДА каналом. Перед закінченням тексту комунікату американський представник Мартин телефонічно розмовляв із президентом Л. Джансоном, який погодився на те, щоб велися переговори про зміну умови з 1903-го року, згідно з якою, змінюваною дещо в пізніших роках (196 і 1959), ЗДА адмініструють Зоною Панамського Каналу платячи за це Панам відповідні суми. Президент Панами Роберто Чіярі домагався згоди ЗДА на зміну умови, бо від цього залежа його престиж в Панамі, де вліті мають відбутися вибори. В Зоні Каналу на всіх будинках, на яких вивішується прапори, повіватимуть поруч американських теж прапори Панами. Секретар армії Сайрус Р. Венс, який брав участь в переговорах із представниками Панами, і який повернувся до Вашингтону, виявив, що Кастрові комуністичні агенти причинялися до того, щоб загострювати заворушення. В Панамі заарештовано 10 цих агентів, між якими є і один снайпер, який, стоячи на даху біля кордону, стріляв до американських вояків і поліцистів в Зоні. Деякі із заарештованих недавно вернулися з Куби, де їх вишколювали в тому, як викликувати заворушення та підбурювати маси до участи в них. Венс хвалив поставу американських вояків в Панамі, де були випадки, що кілька вояків стримували слізними газами сотки панамців, і не відступали перед ворожою перевагою та провокаціями. В заворушеннях згинули 23 особи і більше як 350 осіб були поранені.

Зорганізоване робітництво турбується високим числом безробітних

Вашингтон. — Зорганізоване робітництво найбільше турбується тим, що в цій країні число безробітних все ще завелике і творить більше як 5% всіх робітних сил. Робітничі провідники хотіли б, щоб число безробітних впало принайменше до 4-ох відсотків всіх робітних сил. Американська Федерація Праці — Конґрес Індустрійних Організацій пропонують значно зменшити прибуткові податки та збільшити видатки федерального уряду, щоб створити нові варстати праці та зменшити число безробітних. АФП - КІО підтримують урядовий проєкт зменшити прибуткові податки на $11 000 000 000, хоч гадають, що зменшення податків без збільшення федеральних видатків не скріпить так економіки, щоб збільшити число варстатів праці. Робітничі організації турбуються тим, що число членів в робітничих спілках зменшилося впродовж двох років на майже 500 000 і в 1962-му році становило — 12 630 000. Машини займають працю людини, і тому не збільшується число робітників, хоч продукція зростає.

Пані Кеннеді дякує 800,000 осіб за прислані вислови співчуття

Вашингтон. — Пані Кеннеді 14-го січня через радіову крайову стацію дякувала всім тим особам, які в числі — 800 000 прислали були свої вислови співчуття з приводу смерти президента Кеннеді. Це був перший публічний виступ пані Кеннеді 53 дні після вбивства її чоловіка. Вона промовляла з бюра чоловікового брата головного прокуратора Роберта Кеннеді, присутній був і молодший брат — Едвард Кеннеді. Пані Кеннеді сказала, що оті численні вислови співчуття соток тисяч осіб були для неї підтримкою в її горю і вона ніколи не забуде теплоти тих слів. „Всі ви, що писали мені, знаєте, як гаряче ми всі його любили". після тих слів задрижав голос пані Кеннеді, її очі наповнилися сльозами і вона так докінчила це речення: „І як він у відплату любив всіх". Пані Кеннеді казала, що кожний із тих листів буде скарбом для неї і її дітей; ті листи будуть зберігані в бібліотеці ім. Кеннеді при університеті в Кембріджі, Массачусетс.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Джансон** в присутності численних сенаторів, конґресменів та високих урядовців відзначив п'ятьох науковців Державними Медалями за визначні успіхи в науковій праці. Нагороджені є д-р Луїс Альварез — фізик; д-р Ванневар Буш — електричний інженер; д-р Джан П'єрс — директор лябораторії фірми Белл Телефон; біохемік д-р Корнеліс Б. Вен Ніл та Норберт Вінер.

● **Окрема Сенатська** підкомісія під проводом сенатора Гаррісона А. Вілліямса з Ню Джерзі веде слідство в Сан Франціско, Каліфорнія, в справі знахарського лікування, головним чином старших осіб, яких в тому стейті є високий відсоток. 8 відсотків 17-мільйонового населення того стейту становлять особи у віці понад 65 років.

● **Католицький крайовий тижневик „Америка"**, який видають оо. Єзуїти, в передовій статті в числі з датою 18-го січня пише, що не треба говорити про те, що кандидат на віце-президента, який буде на списку разом із президентом Джансоном, мусить бути конче католиком „для політичного збалянсування" списка. Католицька релігія, чи якась інша, не дає нікому кваліфікації на те, щоб він міг бути президентом чи віце-президентом цієї країни, — пишеться в цій передовій статті. Ми вдячні президентові Кеннеді, пише „Америка", що він довів всім, що релігія не сміє бути перешкодою до здобуття президентури; не повинна вона бути і кваліфікацією до цього становища, — думає орган американських оо. Єзуїтів.

● **В 1963-му році** американці випили 93,200,000 бочок пива, на 2.7 відсотка більше, як в 1962-му році, коли продано 91,-197,192 бочки. На одну особу припадало в 1963-му році 15.2 ґальона, а в 1962-му році 15.1 ґальона.

БІЛИЙ ДІМ ПІД БІЛИМ ПОКРИВАЛОМ

Велика сніговія, що навістила з початком цього тижня Америку, покрила білим покривалом снігу й Білий Дім у Вашингтоні. Службовик Служби Національних Парків малим плугом відгортає сніг та прочищує в'їзд до Білого Дому.

Республіканський Крайовий Комітет домагається вияснити справу наслідування на пості віце-президента

Вашингтон. — Республіканський Крайовий Комітет ухвалив резолюцію, згідно з якою президент Джансон повинен назначити двопартійну комісію, яка вивчала б справу наслідування на становищі віце-президента на випадок, коли він займе становище президента. Вбивство, якого доконав Лі Освальд, знов пригадало те, що становище віце-президента не є обсаджене, коли віце-президент мусить зайняти місце в Білому Домі. Республіканський Крайовий Комітет закликає майбутніх кандидатів на пост президента кандидатів на пост президента до телевізійних дебат, уважаючи, що такі публічні дебати повинні бути частиною виборчої кампанії. Республіканці пригадують, що покійний президент Кеннеді дебатував із віце-президентом Ніксоном, і Джансон хотів дебатувати з Кеннеді в 1960-му році. Кеннеді обіцяв, що виступатиме в телевізії і під час виборчої кампанії 1964-го року. Президент Джансон не виявляє великої охоти до публічних телевізійних дебат.

4 сенатори критикують теперішній еміґраційний закон

Вашингтон. — Сенатська Правнича Підкомісія 14-го січня почала переслухання в справі зміни іміґраційного закону. Переслухання почалося потім, як президент Джансон запросив був членів підкомісії до Білого Дому, де просив їх, щоб вони допомогли змінити іміґраційний закон, який є несправедливий для деяких народностей, бо опирається на так званих квотах. В першому дні переслухання зізнавали чотири сенатори, два республіканці і два демократи, які висловилися за зміну іміґраційного закону. Сенатор-республіканець Гірам Фонґ із Гаваїв, який є першим американським сенатором китайського походження, казав, що в теперішньому іміґраційному законі є расові обмеження, які важко погодити з демократичним ладом цієї країни. Сенатор - республіканець із Пенсилвенії Гю Скотт виступив проти державних квот при приниманні іміґрантів. Сенатор - демократ із Ровд Айленд Клерборн Пелл виступив в обороні італійських та портуґальських кандидатів на іміґрантів, які є дискриміновані на основі квот. Він пропонував збільшити число допущених річно іміґрантів із 167 000 до 250 000. В першу чергу мали б право прибувати члени тих родин, що є вже в цій країні. Сенатор - демократ Пол Даґлес з Іллиной домагався, щоб невичерпані квоти, призначені для Англії й Ірляндії, приділювати іншим державам.

● **Борис Пономаренко,** член партійного секретаріяту в Москві, заявив на з'їзді шведської комуністичної партії, що в цьому році будуть зменшені совєтські збройні сили. Ясно, що ніхто не може тепер ні в майбутньому перевірити правдивість цього твердження.

УЖЕ Є В ПРОДАЖУ БІЛЕТИ НА ЮВІЛЕЙНИЙ КОНЦЕРТ УНС В КАРНЕҐІ ГОЛ 22-го ЛЮТОГО

Ню Йорк. — Як уже інформовано, Окружні Комітети Відділів Українського Народного Союзу відзначать 70-річчя цієї великої організації, яке припадає 22-го лютого ц. р., великим Ювілейним Концертом в Карнеґі Гол того ж дня, в суботу 22-го лютого 1964 р. по полудні. В рямках концерту буде виконана вперше опера відомого американсько-українського композитора Павла Печеніги Углицького „Відьма", базована на повісті Є. Гребінки „Олексій Попович". Опера буде виконана в супроводі повної симфонічної оркестри і в ній беруть участь найвидатніші наші оперові співаки, як: Марта Кобрин-Кокольська („Відьма"), Марія Лисогір (Марина), Ганна Шерей (Дзвінка), Марія Боднар (Варка), Лев Рейнарович (Каїн), М. Рибіцький (Полковник), А. Добрянський (Микита), І. Самокишин (Кошовий), І. Зам'ятий (Хмара), І. Гош (Олексій), Е. Камінський (Касіян). Крім солістів, в опері візьме участь хор „Думка" та балет під проводом Вадима Сулими. Диригентом і мистецьким керівником концерту є Іван Задорожний, Режисер — п. Крижанівський. Лібретто опери написав Степан Чарнецький, базуючись, як згадано, на повісті Є. Гребінки „Олексій Попович", взятій з козацького життя українського народу в 17-му сторіччі. Вже від деякого часу відбуваються інтенсивні проби цієї великої опери, яку свого часу погоджувалась поставити Метрополітальна Опера, але не могла здійснити пляну з уваги на великі кошти, що їх постава цієї опери вимагає. Щойно тепер, з нагоди 70-річчя УНСоюзу, пощастить відспівати цю оперу на великій, репрезентативній сцені. Білети вступу на цю оперу в ціні від $5:50 до$2:50 вже поступили в продаж і їх можна набути в таких наших установах в Ню Йорку, як „Еко" „Арка", „Сурма", та в канцелярії адв. Івана Флиса, голови Окружного Комітету Відділів УНС в Ню Йорку, і п. Василя Цюпи. Білети можна також купувати і замовляти в адміністрації „Свободи". В Нюарку білети можна набути у фірмі „Дніпро".

АРАБСЬКА „ВЕРШИННА ЗУСТРІЧ"

У Каїро в Єгипті, столиці Об'єднаної Арабської Республіки, відбувається тепер зустріч і нарада провідників 13 арабських країн. Головним предметом нарад є плян недопустити Ізраїль до використання води Йордану для наводнювання менше врожайного обширу. На фото: єгипетський президент Ґамаль Абдель Нассер супроводить арабського короля Савда та інших арабських лідерів. Словами „Слава Богу, що ти щасливо приїхав!" — привітав Нассер короля Савді на летовищі.

Роберт Кеннеді виїхав з дипломатичною місією до президента Індонезії

Вашингтон. — Генеральний прокуратор Роберт Кеннеді відлетів в минулий вівторок 14 ц. м. до Токіо, щоб стрінутись там з індонезійським президентом Сукарно, який перебуває тепер з довшими відвідинами в Японії. Ціллю подорожі Кеннеді є переконати індонезійського диктаторського президента, щоб той змінив свою політику у відношенні до Маляйзії, південно-східньої азійської держави, яка постала з злуки Маляйської Федерації, Сінгапуру і Північного Борнео і стала сильним заборолом проти комуністичної експанзії в тому обширі. Індонезійський президент поставився вороже до Маляйзії, як ніби „паравану для британського неоколоніялізму" і заповів „знищення" Маляйзії. Він висилає індонезійських вояків над кордон Північного Борнео для ведення там партизанки, зірвав дипломатичні й торговельні взаємини з Маляйзією і веде проти неї разом з комуністичним Китаєм завзяту пропаґандивну кампанію. Тому, що Британія зобов'язалась боронити Маляйзію, яка не має свого війська, у випадку аґресії проти неї, а також Австралія і Нова Зеляндія заявили готовість поспішити їй на поміч, а всі вони є союзниками Америки, то акція Сукарна може розпалити велику війну.

ЗДА перекинуть до Японії літаками 4 000 вояків

Токіо. — В лютому цього року американські збройні сили переведуть подібний експеримент з перекиненням літаками великої наземної військової одиниці, як це зроблено було минулої осени, коли то 15.000 війська перевезено з летовищ у Тексасі до Західньої Німеччини впродовж 50-х годин. Цим разом перекинеться літаками 4.000 війська з Гавайських островів до Окінави в Японії. Для цієї операції призначено 9 джетових транспортних літаків С-135 і сім 4-моторових літаків типу „Глобмастер" Ц-125. Ціла операція має потривати найвище 4 дні. З Гаваїв до Окінави є 4.600 миль. Вояки матимуть лише власний виряд і легку зброю, а важку зброю і ввесь дальший виряд буде вже приготований на „рухомих складах" американської зброї, якими в Японії є колишні американські кораблі типу „Ліберті". Командантом всієї тієї операції буде генерал Пол Каравей, командант 9 Корпусу на островах Ріюку. Слабою стороною тієї операції є те, що у випадку воєнної потреби перекенені з Гаваїв до Японії війська будуть все ще далеко до „запальних" пунктів, якими є Тайвань за 1.000 миль від Окінави та Південний В'єтнам за 1.700 миль. Одною з цілей того морсько-летунського експерименту є перевірити справність поповнювання тих транспортних літаків пальним на островах Ґуамі або Вейк.

Британія проти війська ОН на Кипрі

Лондон. — Британський прем'єр Алек Даґлас - Гюм заявив в британському парляменті, що його уряд противиться приявності на Кипрі міжнародного війська Об'єднаних Націй. Він звернув увагу, що вже тепер є на Кипрі міжнародне військо, маючи на увазі британське військо, що пильнує ладу і перемир'я між воюючими грецькою та турецькою частинами цивільного населення Кипру, та турецькі і грецькі військові частини, які займають ключеві позиції в різних частинах міста Нікозії й інших кипрських містах. Від середи 15 січня ц. р. розпочалась в Лондоні офіційно нова конференція в справі Кипру, з участю держав Британії, Туреччини, Греції і Кипру та представників грецького і турецького кипрських громадянств. Турки закидають теперішньому президентові Кипру, архиєпископові Макаріосові, що він змагає або до злуки Кипру з Грецією, або до повного панування греків на Кипрі з нехтуванням прав турецької меншини. Одному й другому кипрські турки, що мають за собою Туреччину, рішуче протиставляться, довівши Кипр над край нової поважної громадянської війни. Теперішня Лондонська конференція має розглянути всі ці питання.

Л. Молодожанин бере участь у річній виставці Королівської Академії в Канаді

Оттава. — Леонід Молодожанин, відомий наш мистець-скульптор, автор виконаного ним уже і здійснюваного проєкту пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні, бере участь у 84-ій з черги Крайовій Виставі Королівської Канадійської Академії, що буде відкрита великою врочистістю в четвер, 16-го січня 1963. На виставці наш мистець має два портрети, один з них одного з найвидатніших канадійських малярів А. Й. Джексона. Обидві статуї в бронзі.

ПРЕЗИДЕНТ ІТАЛІЇ СЕНІ НА ВІДВІДИНАХ У ВАШИНҐТОНІ

Президент Антоніо Сені

Вашингтон. — У вівторок 14 ц. м. президент Джансон з дружиною, державний секретар Дін Раск й інші високі американські урядовці та члени дипломатичного корпусу у Вашингтоні вітали на залізничній стації італійського президента Антоніо Сені, який з дружиною і невеликим почетом прибув до Вашингтону на дводенні офіційні відвідини. Внаслідку сніговії літак італійського президента скеровано було до Монтреалю в Канаді, відкіля італійські гості прибули спеціяльним тривагоновим потягом до Балтимору, а відтіль до Вашингтону. Минулий вівторок у Вашингтоні був морозний вітер і падав легкий сніг. Президент Джансон прославляв у своїй короткій привітальній промові традиційні приятельські американсько - італійські взаємини, при чому він пригадав власні двократні подорожі до Риму в характері віце - президента. З своєї сторони президент Антоніо Сені пригадав відвідини президента Джана Кеннеді в літі минулого року у Римі і прославляв його, як славного борця за волю, поступ і мир. Пополудні того самого дня відбулась ділова розмова між двома президентами у Білому Домі та почались наради під головуванням президента Джансона з участю державного секретаря Діна Раска й італійського міністра закордонних справ Джузеппе Сараґата. Президент Сені був колись італійським міністром закордонних справ і в тому характері приїздив до Вашингтону, отож він знаменито ознайомлений з міжнародною проблематикою та вашингтонським тереном. Теперішній міністер закордонних справ Італії, Джузеппе Сараґат, є лідером італійських соціял - демократів і займав уже кількакратно різні міністерські становища. Він був завжди переконаний прихильник перебування Італії в західньому Атлантійському Союзі та в найтісніших зв'язках з Америкою. Одною з головних тем ділових нарад у Вашингтоні мала бути — за твердженням преси — участь Італії в морській фльоті, озброєній атомовими ракетами „Поляріс", з різнонаціональною залогою. Вечером в минулий вівторок відбулося в Білому Домі велике прийняття-бенкет, перше за президентури Линдона Джансона. Між гістьми були лідери американського робітництва та організацій, що сприяють поширенню в практиці всіх громадянських прав на муринів. Приявними були численні американські італійці, що займають визначні становища в різних ділянках комунального, державного і культурного життя в Америці. Баритон з Метропольітальної опери в Ню Йорку Роберт Мерріль співав — в мистецькій частині бенкету — арії з італійських опер.

Хрущов „сердечно" привітав Кастра і захваляв йому російську зиму

Москва. — Нікіта Хрущов вітав разом із Леонідом Брежневим і групою інших большевицьких „достойників" Фіделя Кастра, який в минулий понеділок прибув до Москви великим совєтським джетовим літаком на нову візиту. Хрущов і Кастро обнялись і Хрущов виголосив привітальну промову, в якій прославляв російську зиму, якої — казав він — Кастро ще не знає, пізнавши тільки, в минулому році, російську весну і літо. Кастро натякнув у своїй відповіді на кубинську, але й совєтську господарські кризи та заповів, що цим разом не зможе бути в Совєтах „на феріях" так довго, як за першим разом, бо мусить вертатися на жнива цукрової тростці. Західні коментатори вважають, що хоч у тих привітальних промовах не говорилось про політику, проте в нарадах московсько - кубинських комуністів будуть розглядатись такі „делікатні" справи, як московсько-китайський конфлікт, „невтральне становище" в тому конфлікті зайняте Кубою, — роля Куби в останніх антиамериканських заворушеннях в Панамі, проламання Кубою західнього торговельного бойкоту успішним закупном в Англії кількохсот автобусів і тп справи. Закордонних і совєтських журналістів допущено на летовище, але виключено з залі нарад.

Чужинці мають в січні подати свої адреси Іміґраційному Урядові

Ню Йорк. — Уряд Іміґрації і Натуралізації пригадує всім чужинцям, які перебувають в цій країні, що впродовж місяця січня вони мусять подати свої адреси до Уряду Іміґрації і Натуралізації. Зголошення адрес відбувається на окремих картках, які можна дістати безплатно в кождому поштовому уряді, або в Уряді Іміґрації. Виповнені і підписані картки треба занести до поштового уряду і там їх віддати відповідному службовикові. За дітей зголошують адреси батьки або опікуни. За невиконання цього зголошення адреси може бути грошова кара або кара тюрми, а пізніше висилення із ЗДА. У ЗДА в 1963-му році жило 3,128,965 чужинців, з того в районі Ню Йорку 498,740 осіб, в стейті Ню Джерзі — 159,549 осіб.

У СВІТІ

● **У Москві** ведеться новий великий судовий процес проти „економічних злочинців - спекулянтів", цим разом за затруднювання умово недорозвинених осіб у виробництві светерів та продаж їх на чорному ринку. Як головних „злочинців" совєтська преса назвала Рольфмана і Шакермана (без імен) добавляючи, що в СССР „не судять жидів, росіян, татар чи українців, а тільки злочинців".

● **Південно-в'єтнамські** власті заперечили подану за кордоном вістку, наче б брат пані Нґо Дінґ Ню, вдови по вбитому братові президента Нґо Дінґ Дієма, втік за кордон, не бажаючи жити під новим режимом. Стверджено, що ця вістка неправдива і Тран Ван Хайм живе, як адвокат, далі в Сайґоні. Пані Ню живе з дітьми в Парижі.

● **Франц Йосиф Штравс,** кол. західньо - німецький міністер військових справ за Аденауера, виступив уперше після року мовчанки в парляменті з великою промовою в бюджетовій дебаті і — замість критикувати свого наступника та своїх противників, що виґризли його з уряду, задивував усіх глибоким знанням фінансових справ Німеччини.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник — Ukrainian Daily
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Ювілейний рік УНС

У День „Батька нашої країни" Юрія Вашингтона, 22-го лютого ц. р. сповниться 70 років також „батькові" Американської України, Українському Народному Союзові. З цієї нагоди Головний Уряд УНСоюзу в окремому зверненні до свого членства проголосив цей рік „Ювілейним роком УНС", закликаючи відзначити цей ювілей „відповідними імпрезами та посиленою працею й додатковими зусиллями в змаганні до здійснення тих високих ідеалів що їх вписали на прапорі УНСоюзу його батьки - піонери".

Проголошуючи „Ювілейний рік УНСоюзу", Головний Уряд на початку ствердив, що „в цьому, 1964-му Році Божому ввесь український нарід, а з ним і багато культурних народів світу врочисто відзначають 150-річчя з дня народження найбільшого Сина України та співця вселюдської волі й справедливости, Тараса Шевченка" і що вся діяльність американських українців у цьому році „проходитиме під знаком цих роковин і тієї історичної події, якою буде відкриття пам'ятника Т. Шевченкові у Вашингтоні".

Те, що 70-літній ювілей УНСоюзу припав саме на 150-річчя з дня народження Т. Шевченка, ювілейний рік, в якому буде встановлено і відкрито йому пам'ятник у Вашингтоні, має в собі історичну закономірність. Це ж ідеї Шевченка породили Український Народний Союз на американській землі, отже не диво, що саме з УНСоюзу вийшла ініціятива здійснюваної тепер найширшою громадою будови пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні.

Очевидно, що першою і головною подією в цьому році буде відкриття пам'ятника, і ввесь рік проходитиме під знаком 150-річчя Шевченка — як це ствердженo в згаданому заклику Гол. Уряду УНС з нагоди проголошення ювілейного року цієї організації. Але як краще і корисніше можна відзначити й пошанувати Кобзаря та Генія України, як не новими, ще більшими зусиллями в змаганні до здійснення його ідеалів!

Саме для цієї мети УНСоюз проголосив свій ювілейний рік і для цієї мети у цьому році вестиме посилену працю в усіх галузях своєї діяльности: організаційній, господарській та культурно - видавничій. Організаційною метою УНСоюзу в цьому ювілейному році є бодай сім тисяч нових членів, що є рівнозначне із такою ж кількістю нових активних громадян у нашій українській спільноті в Америці й Канаді. В господарському відношенні — Екзекутива УНС уже зустріла ювілейний рік рішенням збільшити виплату дивіденд своїм членам майже на 50%, як і рядом інших конкретних заходів для дальшої розбудови та скріплення фінансової бази організації. У видавничо - культурній ділянці навряд чи в наших обставинах можна було б зустріти Шевченківський рік більшим досягненням, як публікація першого тому англомовної Енциклопедії Українознавства. В цьому ж Шевченківському році і в ювілейному році УНСоюзу передбачається здати до друку матеріяли на другий том, що мав би появитися друком в наступному, 1965-му році.

Сказане тільки характеризує, але далеко не вичерпує праць і завдань УНСоюзу та його досягнень на зустріч його 70-літтю. А за всі 70 років існування УНСоюзу ця праця й її досягнення — це велика і славна історія.

Очевидно, що вся ця праця як у минулому, так і майбутньому, залежала й залежатиме не тільки від фінансової бази, але головно і в першу чергу від людей, від кількости свідомих і відданих членів УНСоюзу, які, виконавши одну з найголовніших передумов американського життя — забезпечившись в УНСоюзі, стають рівночасно борцями за здійснення наших великих національних ідеалів. Тому то в своєму ювілейному році УНСоюз звертає головну увагу на поширення своїх організаційних рядів, як на головну передумову дальшого росту та розвитку також в усіх інших відношеннях. Таку акцію треба тільки привітати і докласти всіх зусиль, щоб вона була успішною.

Невдачі політики в рукавичках

Чотириденні криваві демонстрації проти Америки в Панамі дбайливо приготували й у деталях зорганізували комуністи, із „снайперами" у вікнах, що стріляли на американських вояків, і підпалювачами, що вкидали „коктейлі Молотова" до американських будинків. Американська реакція була така, що вислано до Панами „мирову місію", і дальші переговори закінчаться напевно збільшенням заплати панамцям за „винаймлення" Зони Каналу й різними іншими поступками. — У Занзібарі чорний поліціянт, який сам себе підвищив до ступня „польового маршала", повів 600 узброєних людців проти уряду усамостійненої в минулому місяці занзібарської держави, і всі чужинці мусіли рятуватися утечею; між ними й понад 60 американців забрав мерщій висланий туди нищильник. — Індонезійський диктатор Сукарно погрожує „знищити" прозахідню південно - східню Малайзію і висилає узброєних американськими крісами вояків для ведення партизанки проти малайського і союзного з Малайзією британського війська. Американська реакція така, що Президент лише „перестеріг" Сукарна, мовляв, американський Уряд матиме „труднощі" в дальшому висиланні Індонезії допомоги, а для „з'ясування" цієї справи відлетів із Вашингтону до Джакарти генеральний прокуратор Роберт Кеннеді. — В Південному В'єтнамі вже коло сотні американських вояків і летунів згинули з рук комуністичних партизанів, організованих і вишколюваних в сусідньому Північному В'єтнамі. Американська реакція така, що посилається туди щораз нові урядові місії для „прослідження ситуації". — Диктаторський правитель Камбоджі, князь Шіганук Нородом, „зрікається" американської допомоги і відкликає з Вашингтону ввесь персонал амбасади, не перестаючи перепускати через свою територію до Південного В'єтнаму комуно - китайську зброю для комуністичних партизанів, що вбивають американців. Американська реакція така, що вживається всіх можливих дипломатичних заходів для покращання відносин з Камбоджею...

Таких і подібних випадків можна було б навести більше, бож не згадано між ними, наприклад, Куби Фіделя Кастра з його постійними провокаціями на адресу Америки та з американською реакцією „мирного ізолювання" Куби, з таким вислідом, що Британія, Канада, Франція і Німеччина продають Кубі прерізні „нестратегічні товари", включно із сотнями автобусів, що ними можна перевозити військо. В усіх цих випадках, з кожною новою, зверненою проти вільного світу комуністичною авантюрою, яка проходить безкарно, терпить престиж З'єдинених Держав. Американська політика боїться страшенно закиду, що вона „втручається в чужі справи". Наслідок такої політики „невтручання" такий, що поширюються у світі впливи Москви і Пейпінґу, які взаємно суперничають, але обоє діють на шкоду вільного світу й обоє зберігають у своїх руках ініціятиву, при пасивній та оборонній ролі Заходу, зокрема Америки.

Це рукавичкова політика у відношенні до безскрупульних ворогів, що орудують підступом, шантажем, війною, революцією, грабунком і підпалом. Це політика простягання цукерка в сторону бандита, який тримає в руці пістолю. Але в основу всієї закордонної політики Америки поставлено принцип „мирного переконування", а не сили на сторожі правди і справедливости. Очевидно, що висліди плачливі. Коли президент Джансон думав, що у цьому виборчому році можна буде відсунути набік закордонні проблеми і говорити тільки про внутрішні — він грубо помилявся. І коли далі вживатиме він тактики Уряду Дж. Ф. Кеннеді — мирного переконування ворогів, — то матиме невдачі, які можуть прикро відбитися на виборчій кампанії. Але ставка ще куди вища: річ іде не про долю партійних кандидатів у виборах в ЗДА, а про долю всього вільного світу.

М. Чировський

ПРОБЛЕМИ ЕГС

Европейська Господарська Спільнота (ЕГС), що охоплює шість західньоевропейських країн, Францію, Західню Німеччину, Італію, Голляндію, Бельгію і Люксембурґ, росте і міцніє, але має рівночасно свої поважні проблеми, внутрішні і зовнішні, які постають внаслідок її економічної політики і неприхильних для багатьох інших країн потягнень на міжнародному ринку. І ЗДА, і Англія, і держави Коммонвелту з цієї політики невдоволені, зокрема останнім часом, у зв'язку із надто прихильною під економічним оглядом поставою ЕГС супроти СССР і сателітних держав.

Оцінюючи загально досягнення ЕГС'у, треба сказати, що західні европейці цілком виправдали сподівання. Шість країн Спільноти, зорганізувавшись остаточно у 1957 році, цілковито зліквідували наслідки воєнної економічної руїни. І хоч не всі шість народних господарств ростуть однаково — Західня Німеччина веде перед, а Італія залишається на кінці — в цілості ЕГС темпом свого росту випередила ЗДА, СССР і всі інші країни Комекону. Життьовий стандарт в Західній Европі, в порівнянні з іншими країнами — високий.

Уважається, що проблема харчів, у наявності швидкого приросту людности, є тепер чи не найважливішою в світі економічною проблемою. І в цьому відношенні ЕГС досягнула значних успіхів. Почавши із середини 60-их років аж по 1962-ий рік, піднесено у Західній Европі виробництво харчів на 20%. Тільки Північна Америка, Австралія і Нова Зеляндія перевищили західньоевропейські країни під цим оглядом. В Азії і Південній Америці виробництво харчів навіть поменшало, створюючи там критичну ситуацію, сприятливу для поширення комунізму.

Одначе, внутрішні труднощі ЕГСпільноти мали такий гострий характер, що ще недавно побоювались її провалу. Ідеться тут передусім про зростаючі конфлікти національних інтересів поодиноких членів спільноти, а то й загострення політичного націоналізму. Найяскравішим проявом такого розвитку подій була постава де Ґоля у справі допущення Великої Британії до Спільноти.

В ділянці поширення співпраці членів ЕГС на полі виробництва і розподілу промислових продуктів зроблено дуже багато: обнижено мита і поширено обмін.

Осередком внутрішнього непорозуміння, одначе, були егоїстичні інтереси поодиноких сільських господарств. Вирощування хліба у Західній Европі, після припинення східньоевропейського сільськогосподарського експорту внаслідок політики СССР, стало надзвичайно важливим економічним фактором для кожної країни — члена ЕГСпільноти.

І в цьому одна із причин, чому де Голь спротивився допущенню Великобританії до ЕГС; в цьому й джерело американсько - европейської „курячої війни" і суть загальних турбот ЗДА щодо західньоевропейської економіки.

І Західня Німеччина, і Бельгія, і Франція хочуть протекціонізму в сільському господарстві, хоч кожна із діяметрально протилежних причин. Голляндія та Італія такого протекціонізму не хочуть. І саме тут важко погодити розбіжні інтереси.

Европейська Господарська Спільнота прагне цілковитої свободи і широкого доступу на американські ринки, хоч рівночасно обгороджує себе митним валом проти конкуренції американського сільського господарства. Це докраю обурює американців.

Положення було дуже хитке. Але минулого року країни - члени ЕГС відбули в Брюсселі конференцію, і ситуація частинно покращала. ЕГС не розпалась. Полагоджено важливіші внутрішні непорозуміння. І Франція, і Німеччина добилися значного успіху в задоволенні своїх інтересів, зокрема щодо сільського господарства. Осягнено частинну згоду також і щодо майбутнього обнижения мит і протекціонізму. Але з того всього ЗДА, здається, небагато можуть сподіватися. Европа забула, як Америка рятувала її по другій світовій війні.

ЕГС твердо рішила охороняти себе від зовнішньої конкуренції, зокрема від імпорту волового м'яса, рижу, олії та молочних продуктів. Рішила також обмежити імпорт збіжжя. Тим часом саме в цих ділянках експорту заінтересовані ЗДА.

4-го травня цього року має початися у Женеві конференція в справі обнижения тарифів. Країни - члени ЕГС хочуть говорити на цій конференції тільки про індустріяльні продукти, а ЗДА хотіли б включити в порядок денний також питання лібералізації торгівлі збіжжям. Тому Америка навіть не братиме участи у женевських нарадах. В цьому — одно з джерел непорозуміння.

Але куди грізніше виглядає друга сторінка медалі. А саме — партнери ЕГС щораз більше поширюють торгівлю із країнами Комекону, т. зв. соціялістичною Спільнотою для взаємної господарської співпраці СССР і сателітних країн.

Проф. Меннінґ у своїй „Історії України" пише, що завжди, коли Москва мала турботи внутрішнього характеру, Західня Европа поспішала із допомогою своєму ворогові, щоб він не послаб. Тож і тепер, коли економіка СССР і сателітних країн перебуває в катастрофічному стані, сільське господарство банкрутує, продуктивність праці, якість і кількість промислових виробів раптово спадають, західньоевропейські країни ще раз стараються рятувати від загибели комунізм і московський колоніялізм.

Не зважаючи на різні технічні труднощі, загальний обсяг західньоевропейського експорту до країн Комекону щораз більшає: протягом останніх десятьох років зростає він пересічно на 10% річно. Колись европейські країни вимагали від СССР за свої продукти золота, сирівців або харчів. Тепер вони вже готові дати комуністам широкі й довготермінові кредити, аби поширити з ними торгівлю.

Щоправда, торгівля країн ЕГС'у зі Сходом становить тільки 4.5% її міжнародного товарового обміну, але в цілості товарового обміну Комекон вона становить понад 17% — 5.2 більйона долярів. Тож важливість її для економіки Східньої Европи незаперечна.

Захід постачає Комеконові переважно машини, індустріяльне устаткування, кораблі, хемікалії, а одержує натомість нафту, манґан, футра, дерево, м'ясо і іншого роду харчові продукти. Тобто Комекон в куди більшій мірі залежить від ЕГС'у, як ЕГС від Комекону.

Тільки з допомогою Заходу зможуть опановані комуністами країни виконати свої економічні пляни. Недавно підписано цілу низку нових торговельних договорів між СССР і сателітами, з одного боку, і західньоевропейськими країнами, з другого. Західні держави сподіваються в скорому часі подвоїти загальну вартість свого обміну із Комеконом, піднісши його до 10 більйонів долярів річно.

Чи вийде це Західній Европі на користь — покаже майбутнє. ЗДА, які довгий час намагалися стримувати Захід від широкої торгівлі з комуністичними країнами, не видержали, і тепер самі продають пшеницю СССР і сателітам, і то на кредитовій базі.

М. Прокоп

ПІДСУМКИ ПЕРЕПИСУ НАСЕЛЕННЯ СССР І УКРАЇНИ

III

Національні відносини в Україні

За підсумками перепису населення в Україні, на день 15 січня 1959 року була в Українській ССР 31 національність. Численніші серед них були такі (в дужках окремо число міського і сільського населення даної національности): українці — 32 158 493 (11 781 750 в містах і 20 376 743 в селах); росіяни — 7 090 813 (5 726 476 і 1 364 337); жиди — 840 311 (810 031 і 30 280); поляки — 363 297 (163 537 і 199 760); білоруси — 290 890 (213 030 і 77 860); молдавани — 241 650 (54 073 і 187 577); болгари — 219 409 (58 404 і 161 005); угорці — 149 229 (50 230 і 98 999); греки — 104 359 (54 210 і 50 149); румуни — 100863 (15 396 і 85-467); татари — 61 527 (55 781 і 5 746).

Одночасно на Україні живуть ще такі національності (від 28 до 11 тисяч): вірмени, гагаузи, цигани, чехи, словаки, грузини, мордва. Менше як 9 тисяч осіб мають такі національності: чуваші, литовці, узбеки, латиші, азербайджанці, казахи, естонці, народності Дагестану, альбанці, башкіри, осетини, караїми і удмурти.

Присвячений Україні том публікації „Итоги всесоюзной переписи населения СССР" дає детальні дані про розміщення поодиноких національностей в різних областях України. Для нас, очевидно, найважливіше те, де побіч українців, живе найчисленніша, російська меншість, а також жиди. Ось показники по областях (в дужках міське населення): Дніпропетровська: українці — 2 102 936 (1 358-025), росіяни — 465 995 (417-338), жиди — 73 256 (72 430); Донецька: українці — 2 368-120 (1 902 583), росіяни — 1 601 260 (1 517 860), жиди — 42 501 (42 256); Запорізька: українці — 999 425 (512-662), росіяни — 379 149 (266-436), жиди — 20 811 (20 113); Луганська: українці: 1 416-307 (1 031 116), росіяни — 950 024 (832 857), жиди — 13 939 (13 795); Полтавська: українці — 1 524 633 (405-222), росіяни — 83 264 (59-902), жиди — 12 287 (12 007); Сумська: українці — 1 330 678 (398 035), росіяни — 167 588 (74 790), жиди — 6 259 (6-025); Харківська: українці — 1 734 144 (956 369), росіяни — 665 481 (503 074), жиди — 84 192 (83 740); Вінницька: українці — 1 966 404 (255-045), росіяни — 93 525 (55-260), жиди — 50 157 (41 648); Волинська: українці — 842-048 (191 536), росіяни — 37-063 (31 783), жиди — даних не подано; Житомирська: українці — 1 355 169 (276 519, росіяни — 86 989 (58 740); Закарпатська: українці — 686 464 (162 490), жиди — 12 169 (9 226); Івано - Франківська: українці — 1 037 748 (203-726), росіяни — 37 937 (31-996), жиди — даних не подано; Київська (без Києва) українці — 1 602 025 (360 178), росіяни — 82 395 (58 635), жиди — 14 783 (13 886); Кіровоградська: українці — 1 079 846 (299 953), росіяни — 102 232 (59 502); Львівська: українці — 1 818 317 (575-377), росіяни — 181 089 (168-937), жиди — 30 030 (29 701); Рівенська: українці — 864-848 (116 944), росіяни — 39-078 (30 400), жиди — даних не подано; Тернопільська: українці — 1 030 166 (149 782), росіяни — 26 904 (20 666), жиди — даних не подано; Хмельницька: українці — 1-452 859 (219 027), росіяни — 61 589 (41 262), жиди — 19-050 (17 733); Черкаська: українці — 1 413 072 (279 212), росіяни — 66 906 (48 012), жиди 13 110 (12 281); Чернігівська: українці — 1 468 154 (286 841), росіяни — 61 139 (43 751), жиди — 12 562 (12-220); Чернівецька: українці — 518 189 (100 247), росіяни — 51 268 (39 148), жиди — 42 140 (40 717); Кримська: українці — 267 659 (143 618), росіяни — 858 273 (575 686), жиди — 26 374 (23 699); Миколаївська: українці — 822-828 (271 908), росіяни — 139-233 (93 546), жиди — 20 277 (19 028); Одеська: українці — 1 124 365 (421 126), росіяни — 440 359 (341 720), жиди — 121 377 (118 962); Херсонська: українці — 668 148 (240 358), росіяни — 128 205 (75-576), жиди — 10 437 (9 556).

Процентовий підрахунок цих даних подаю в наступній статті, а тут наведу ще інші абсолютні показники.

В довіднику немає окремих даних про національні відносини в поодиноких містах України, з виїмком Києва і Севастополя. Отже, в Києві жили в 1959 році такі національності: українці — 663 851, росіяни — 254 269; жиди — 153-466; білоруси — 13 187; поляки — 8 482. В Севастополі: українці — 25 170; росіяни — 113 747; жиди — 3 116; білоруси — 1 189.

Наведені дані про розміщення в поодиноких областях українців, росіян та жидів треба доповнити ще даними про те, в яких областях живуть інші, численні меншості України, передусім поляки і білорусини. З 363 200 поляків, що живуть в УССР, найбільше живе в Житомирській області — 102 900, з чого 34 500 в містах. Розселення поляків в інших областях таке (в дужках міське населення, всі дані в тисячах): Хмельницька — 70.0 (22.7); Львівська — 59.1 (30.4); Тернопільська — 23.5 (5.7); Вінницька — 20.7 (5.9); Івано - Франківська — 10.4 (6.4); Київ — 8.4; Київська — 7.1 (3.5); Дніпропетровська — 6.1 (5.5); Чернівецька — 6.0 (3.2); Рівенська — 4.4 (3.1).

Розселення білорусів, яких в Україні живе 290 000, таке: Донецька — 63.2 (59.7); Дніпропетровська — 35.2 (27.0), Луганська — 25.8 (24.0); Кримська — 21.5 (12.5); Київ — 13.1; Миколаївська — 12.5 (4.8); Харківська — 11.8 (9.2); Рівенська — 10.8 (2.5); Одеська — 10.0 (7.3); Запорізька — 9.6 (6.6); Кіровоградська — 9.4 (8.0); Львівська — 8.9 (8.0).

Молдавани розселені передусім у двох областях: Одеській — 125 000, в тому числі 19 800 в містах і Чернігівській — 71 600, в тому числі в містах 5.200. Відповідно болгари: Одеська — 153.1 (25.0); Запорізька — 36.5 (10.9); Миколаївська — 5.9 (5.3). Угорці: Закарпатська: — 146 (47.9), отже майже всі, бо в цілій УССР угорців 149 200. Греки майже на 90% живуть в Донецькій області — 93.100 (45 500). Румуни: Чернівецька — 79 700 (10 800), Закарпатська — 18 300 (2 700). Татари: Донецька — 24.500 (23-900), Луганська — 12 500 (12 200).

Усі числа про розміщення поодиноких національностей кидають чимало світла на становище в Україні і дають підстави для деяких висновків про українські перспективи. Та про це в наступній статті.

Хворий індійський прем'єр Неру призначив двох своїх заступників

Ню Делі. — Індійський прем'єр, 74-літній Джавагарлал Неру вернувся — чи вірніше: його перевезли — з віддаленої за 600 миль місцевости в провінції Орісса, де він раптом 10 днів тому важко захворів — назад до столиці Індії, Ню Делі. Його перевезення відбулося засекречено, без ніякої паради і без повідомлення заздалегідь представників преси. Неру нібито захворів на важке тиснення крови, але насправді — як твердить преса — діста легкий мозковий удар, внаслідку якого була спаралізована ліва половина тіла. Він буцім-то помалу відзискує владу у тій частині тіла, але не всилі виконувати свого уряду ні приймати відвідувачів. Тому Неру призначив двох членів уряду на своїх заступників: міністер внутрішніх справ Нанда головуватиме на засіданнях ради міністрів і займатиметься всіма внутрішніми справами країни, а міністер фінансів Крішнамачарі перебрав закордонно-політичні справи. Ґудзарілял Нанда негайно виїхав до Калькути, де на тлі племінних і релігійних спорів прийшло до кривавих сутичок, внаслідку яких згинуло понад 100 осіб. У Калькуті й околиці проголошено виняткoвий стан, при чому військо стріляло до грабіжників і підпалювачів.

Д-р Лука Луців

ОЛЬГА КОБИЛЯНСЬКА

(У сторіччя з дня народження письменниці)

(III)

Цікаво ствердити, що в цій автобіографії авторка згадує тільки Турґенєва з російської літератури, і то аж наприкінці, а в автобіографії з 1903 р. на самому початку наводила Турґенєва і Достоєвського. Там вона зовсім не згадує Ніцше, але зате вирізнила Є. П. Якобсена, назвавши його „справдішнім учителем своїм". Беручи до уваги той факт, що автобіографія з 1903-го року надрукована вперше аж у 1949 році, можна мати оправданий сумнів, чи вона надрукована вповні, бо відомо, як там, під совєтським режимом, безцеремонно поводяться з текстами навіть живих авторів.

У доповненні до сказаного вище про освіту О. Кобилянської треба згадати з її автобіографії, що вона скінчила тільки 4-ту так звану нормальну клясу, а крім цієї початкової німецької школи вчилася ще 3-4 місяці приватно української мови. „Повчилася писати, читати, граматики не багато і — перестала, — не було засобів давати далі вчитися. В хаті були старші брати — їх треба було утримувати в гімназії . . . і для дівчат зачинились брами науки".

Та О. Кобилянська багато читала — все, що могла дістати вдома від братів, які ходили до гімназії, в міській бібліотеці в Кімполюнґу або в приватних домах. Знайомлячись із творами цієї письменниці, важко повірити, що вона закінчила тільки 4 кляси початкової школи. Отже, О. Кобилянська так само завзято змагалася до своєї мети, як і її героїні Наталка, Маня, Аглая та інші.

О. Кобилянська мала таку „жадобу до науки і охоту до умової праці", що вирішила навіть вийти заміж за професора дивака, при якому могла б далі вчитися, „вийти на найвищий щабель науки, знання і відкрити широкий духовий світ". Але Ольжина сестра і Софія Окуневська „вибили їй з голови плян подружжя з професором-диваком".

Перемога української стихії

Згадана вище Софія Окуневська, дочка повітового лікаря, переконала 19-річну Ольгу, що вона повинна писати по-українськи, а не по-німецьки. Софія Окуневська навчила Ольгу писати фонетикою замість етимологією. Коли Софія виїхала на студії до Швайцарії, Ольга почувала себе „дуже осамоченою, бо не мала з ким про свої ,писання' говорити". Потім писала вона проф. Ст. Смаль-Стоцькому: „Ніхто з людей, зі знайомих, більших чи менших, не мав на мене впливу в тім напрямі, бо охота, порив до писання — були вроджені в мені. Самота, душевна самота, противне моїм почуванням окруження — викликували в мені жадобу кинути те, що мене зворушувало до дна, на папір".

Далі вона пише: „З людей, знайомих, майже жадне не впливало на мене так, щоб я від особистого впливу писала. Я писала, коли любила, писала, коли терпіла, писала, коли не находила вдоволення знадвору бажань своїх особистих, коли бачила кривду, заподіяну так людям, як звірятам, цвітам і птахам, коли переймалася великими ідеями про визволення жінки, ідеєю соціялізму, ідеєю націоналізму, патріотизмом, який зміцняла в мені Леся Українка. Побут у Чернівцях, знайомства українського патріотичного кружка, Ваша (тобто проф. Ст. Смаль-Стоцького) силуюча, пориваюча до праці особистість, Ваш власний труд, що не знав спочинку, а все вперед і чимраз вперед гнав, зрушували мене".

Про Лесю Українку згадує вона й в іншому місці своєї автобіографії: „З Лесею Українкою ми дуже гарно держалися; однак вона не була тією, що особисто впливала на мене. Щоправда, при ній я заглянула глибше в акції розвою українізму, цебто націоналізму, і пізнала більше українського світу й поглядів. Вона ж багато оповідала, була образована, і я їй дуже вірила. Поезії її ціню високо".

О. Кобилянська не була ніцшеанкою

Ольга Кобилянська „рішуче протестувала" проти тверджень деяких критиків про вплив на її творчість писань Ніцше. Вона заявляла, що „деякі місця з Ніцше були для неї „затуманні", хоч і призналa в автобіографії, що „він займав її своєю глибиною й деякими думками на будуче".

Про вплив Ніцше на твори О. Кобилянської писали М. Грушевський („Літ. - Науковий Вістник" 1898, кн. 3, ст. 17-8) і О. Маковей (там же, 1899). Та найгостріше виступив був у цій справі проти письменниці С. Єфремов в „ЛНВ" (1900) і в своїй „Історії української літератури", де писав:

„Герої Кобилянської це все „аристократи духа", вони хочуть оживити в собі ідеал надлюдини; для такої надлюдини не можуть існувати права, тобто ніякі певні обов'язки і повинності до громадянства, вона хоче ізолювати себе од громади нехтує її й кидає їй повний ганьби і презирства виклик".

В обороні О. Кобилянської виступили літератори, що гуртувалися коло місячника „Українська Хата". Індивідуалізм у творах О. Кобилянської обороняли на сторінках цього місячника М. Сріблянський (М. Шаповал), М. Євшан (М. Федюшка) та А. Товкачевський. М. Сріблянський назвав Кобилянську „новим сонцем нашої літератури", „неземським чарівним світлом" („У.Х.", 1912), в повісті „Через кладку" бачив „істинно культурну творчість, що йде по щаблях за синтезою вищого типу людини" („У. Х.", 1913). Через десять років після того писав той самий критик, що „всю творчість Кобилянської поняв індивідуалізм, який стара суспільна критика не могла зрозуміти. Українська критика, вихована на традиціях інертного життя і літературного консерватизму, дуже непокоїлась ідеологією Кобилянської, її нехіттю до „юрби", „плоских лобів". . Критика не розуміла і того захоплення наукою Ніцше, яке видно в творах письменниці, але „ніцшеанство" Кобилянської, шукання і творення сильних характерів, це — засіб перетворення життя і розбудження свідомости українського народу" („Укр. Хата", 1913).

М. Мочульський, пишучи про повість „Через кладку", зазначав, що „душа в Кобилянської делікатна, напоєна ідеями Ніцше, мрійна, мов глибінь блакиту, засіяного мерехтячими зорями, і тому надзвичайно чула та вразлива на всяку грубість, брутальність та плосколобість у нашій суспільності". („ЛНВ", 1913, вересень).

Читачі творів О. Кобилянської легко можуть самі переконатися в тому, що героїні нашої письменниці — це не типи надлюдини Ніцше.

Що О. Кобилянська читала і цікавилась цим славним тоді німецьким філософом, в цьому нема нічого дивного, бож під впливом автора „Заратустри" були тоді такі европейські письменники, як Гергардт Гавптман, Зудерман, М. Гальбе, Метерлінґ, д'Анунціо, Стрінберґ, Ібсен, Брандес, Пшибишевський та цілий ряд менших авторів і мистців.

Ганс Вайгінґер у книжці „Ніцше і його філософія" так характеризував „надлюдей" Ніцше: „Для них „свобода" — це значить, що мужні інстинкти, охочі до війни і перемоги, візьмуть верх над інстинктом щастя. „Свобідний чоловік" топче ногами той низький рід вдоволення, про яке мріють купці, християни, корови, жінки, англійці та інші демократи; чоловік свобідний, — це войовник, це чоловік боротьби" (ст. 63).

Така людина, чи радше „надлюдина", або ще краще „бестія", могла бути ідеалом нацистів, але не Кобилянської. І наша письменниця від 1902-го року не наводить уже цитат із творів Ніцше, як це робила давніше. (Пор. „Царівна" (1895), вид. Оренштайна, ст. 191, 192, 203, 276, 290; збірка „Покора" (1899), ст. 13, 36, 37, 38, 39, 40, 52, 57; у збірці „До світа" (друк. 1905) тільки раз в гуморесці „Балаканка про руську жінку з 1902 року).

УСЯ ЦЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА ХАРИТАТИВНУ АКЦІЮ ЗУАДК!

Пожертви висилати: UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE 5020 OLD YORK ROAD PHILADELPHIA, Pa. 19141

Проф. Яків Зозуля

Проф. Іван А. Фещенко-Чопівський

(До 80-річчя з дня народження)

7-го січня 1964 року сповнилося 80 років з дня народження проф. Івана Адріяновича Фещенка-Чопівсько го. Це ім'я було трохи призабулося українською громадою, хоч є записано на почесному місці в історії українських визвольних змагань за його політичну й громадську діяльність в 1917-1922 роках. Він був одним з визначніших творців Української Народної Республіки, як член Центральної Ради в Києві, як міністер торгу й промисловости в кабінеті Голубовича і міністер народного господарства в кабінеті Остапенка, і нарешті, як голова Ради Республіки в Тарнові в 1921 році.

Він народився 7 січня 1884 року в Чуднові на Волині, де його батько служив тоді поштовим урядовцем. Його батько Адріян Чопівський походив з старо-української шляхти з села Чоповичі, Радомиського повіту на Київщині. А тому що рід цей мав в часі першого російського перепису понад 3000 членів, то вони для відрізнення приймали різні додатки, як Фещенки, Прокопенки, Іваненки і т. п.

Середню освіту він здобув у гімназії в Житомирі, яку скінчив у 1903 році, де були українські учителі — фізик Михайло Кудрицький і історик Яків Яроцький, що прищепили молодому Чопівському замилування до прикладних наук.

Маючи добру підготовку з фізики й математики, Іван Чопівський витримав конкурсовий іспит і був прийнятий до Київського Політехнічного Інституту. На вибір його кар'єри вплинула студентська екскурсія, яку він зробив в 1907 році в донецький басейн. Захоплений величавою панорамою металургійного промислу в Україні, Чопівський присвятився виключній праці в металургійній лябораторії проф. Василя Іжевського, а практика на Дніпровській Гуті в Каменському та на Брянській Гуті в Катеринославі зміцнила його симпатії до цього великого, таємничого і небезпечного фаху.

В 1908 році Іван Чопівський успішно оборонив перед іспитовою комісією дипломний проєкт мартенівської фабрики і був прийнятий як інженер-технолог на професорського стипендіята при Київській політехніці. В кінці 1912 року він склав „адьюнтські" іспити на підставі дисертаційної праці „до питання цементації заліза", яка відкрила йому шлях до кар'єри. З початком 1914 року він був посланий до Німеччини для дальших студій і працював в лябораторіях проф. Обергофера в Бреславі.

Під час першої світової війни він викладав в політехніці, а рівночасно був консультантом Воєнно-Промислового Комітету по розподілу палива.

Свою громадську підготовку він завдячує українській студентській громаді в Києві, яка об'єднувала українських студентів Духовної Семінарії, університету і політехніки, а також праці в „Просвіті". Ці організації влаштовували українські популярні лекції для населення передмість Києва — Деміївки, Куренівки, Соломенки. Лекторами були молоді професори чи студенти, з якими Чопівський дружив, а саме Петро Холодний ст., Олександер Яницький, Федір Левченко, пізніший ректор університету Сушицький і багато інших. Тому не дивно, що з вибухом революції в 1917 році Чопівський був обраний від київських організацій до Української Центральної Ради, і дістав призначення на відповідальні становища. Політично належав до партії українських соціялістів-федералістів, партії поміркованих демократів.

Характерно, що гетьманський переворот Скоропадського спричинив його арештування і проголошення його за „шкідливий" для України елемент, який мусів виїхати за межі України. Це старалися промосковські керманичі гетьманщини позбутися українського самостійника. Але це їм не пощастило, бо інж. Іван Чопівський був прийнятий на працю в Київському губерніяльному земстві, в кооперації і зокрема в „Дніпросоюзі", як рідкий фахівець в економічних справах.

За часів Директорії він повернувся до державної служби і залишився на ній аж до виходу української влади на еміграцію.

Коли ж політична праця на рідних землях стала неможливою, Фещенко-Чопівський присвячується виключно науковій праці, як інженер-металург і професор Краківської Гірничої Академії.

Ще перед еміграцією він написав праці „Природні багатства України" в 2-х томах і „Економічну географію України", також у 2-х томах, які довгий час служили українським дипломатичним представництвам за найцінніщі джерела про економічне значення України в світі.

Опинившись в Польщі, інж. Іван Фещенко-Чопівськ и й, скоро був помічений як науковець і фахівець металург. Він був запрошений спочатку до Варшавської Політехніки, а через півроку дістав становище професора у Краківській Гірничій Академії при катедрі металургії та термічної обробки. Тут він був від 1922 року аж до 1945 року, виконуючи не лише професорські обов'язки, але також як консультант і винахідник. В 1927 році він отримав ступінь доктора технічних наук у Варшавській Політехніці і скоро став членом Польської Академії Технічних Наук. Все це він завдячує своїй монументальній праці „Металезнавство", виданій державним польським видавництвом, в 3-х великих томах на 1200 сторінках друку з 284 таблицями. Його науковий здобуток обіймає 140 наукових праць у мовах: українській, німецькій, польській, російській, французькій і англійській. Його адьюнктська дисертація є надрукована в Наукових Записках Товариства ім. Т. Шевченка.

Працюючи понад 25 років серед польського середовища, проф. Іван Чопівський ніколи не забував рідної справи і завжди маніфестував свою українську н а ц і ональність. В 1922/23 р.р. він реґулярно доїздив до Львова щоб викладати „Технологію металів" в Тайній Українській Політехніці. Він був членом Наукового Товариства ім. Шевченка і головою його Технічної Секції. Він також брав активну участь в Українському Технічному Товаристві, де був почесним головою.

В другій світовій війні він залишився в Катовицях на Шлеську і не виїхав на еміграцію перед наступом російсько-совєтської армії, думаючи, що за нього вже забули в Москві. Та в березні 1945 року він був арештований НКВД і вивезений до тюрми в Києві. Там його „судили" за його політичну діяльність перед 26-ти роками в Українській Народній Республіці і засудили на заслання в концентраційний табір примусових робіт.

Остання вістка про цього визначного українського науковця, політика і патріота каже, що він помер 2-го вересня 1952 року в концентраційному таборі біля міста Вяртсель, Сартавальського району, Карельській Совєтській Республіці з невідомих причин.

Всі повищі відомості можна знайти в монографії, виданій цими днями Українським Технічним Інститутом в Ню Йорку, і написаній сином покійного професора д-ром Юрієм Чопівським, лікарем в Асторії, Ілл., до якої і відсилаємо всіх, що знали й шанували цього визначного українця.

З КОНЦЕРТОВОЇ ЗАЛІ

Концерт Галини Минаїв-Андреадіс в Ню Йорку

Галина Минаїв-Андреадіс

Виїмкове щастя зустріло молоденьку українку Галину Минаїв після переїзду її роду на побут у Арґентину (Буенос Айрес), де вона кінчала середню школу й одружилася з українцем п. Миколою Андреадіс. Ще в Німеччині Галина виступала в хорах і в танкових точках. Обдарована музикальністю і гарним голосом змалку, вона не вважала це ніякою особливістю, тим більше, що її сестра також співачла. В Арґентині батьки записали молодшу свою дочку до кляси співу в консерваторію, а пані Галина ущасливила своїх рідних сином Миколкою. Звичайно, молода мати задоволялася співом колискової своєму нащадкові.

Одначе сестра проговорилася своїй учительці співу про співочий дар своєї старшої сестри, й у консерваторії забажали прослухати голос п. Галини. Запрошено ще маестро Ф. Калюціо. З того й почалося... Нічого не підозріваючи, п. Галина прийшла почути лекцію сестри й навіть далася намовити на проспівання „Повій, вітре..." Пісня, а зокрема повний природньої краси, з альтовою закраскою, голос — викликали велике враження на присутніх професорів, а маестро Калюціо запропонував п. Галині прослухання її голосу в театрі „Колон". Висока оцінка збоку комісії уможливила п. Галині вчитися вокального мистецтва у найкращих педагогів.

В консерваторії „Бетговен" закінчує Галина Андреадіс музичний та вокальний курс, також в державній консерваторії.

З 1959 р. датуються контракти Галини Минаїв-Андреадіс з операми театрів: „Колон" в Буенос Айрес (деб'ют у „Валькірії" Вагнера), „Архентіно" в Ля Пляті, „Рівера Індарте" в Кордобі, „Сан Мартін" тощо. Тоді ж виступала п. Галина в головних ролях таких опер: „Мавра" (І Стравінський), „Ліда", „Кавалерія Рустікана", „Трубадур", „Ріґолетто", „Сон літньої ночі", „Ля Джоконда", „Масковий баль", Хованщина".

Українське мистецтво в Арґентині збагатила Галина Андреадіс своїми виступами в численних українських імпрезах, самостійних і мішаних концертах, двох ювілеях: Т. Шевченка й М. Лисенка, де співала з симфонічною оркестрою, також виступала в телевізії й радіо та накрутила платівки RCA-Victor.

1963 р. п. Галина одержала почесне перше місце в державному конкурсі камерних співаків в Буенос Айресі. Досвід і успіх на сцені наблизив Галину Андреадіс у співпраці до відомих дириґентів, як: Ф. Ляйнтнер (Берлінська опера), П. Кальдерон, К. Чіляріо, А. Куадрі, М. Ардженто; непромминаючої слави співаків оперного мистецтва, як: Ричард Такер, Бріджіт Нілсон, Вікторія де Льос Анхелес, К. Мекнейл, Дж. Раймонді; також композиторів, яких твори п. Галина включила в свій репертуар: А. Копитовіч, П. де Роґатіс, А. Рудницький, А. Гнатишин. З вдячністю згадує наша співачка піяністів-акомпаніяторів, з якими співпрацювала, а саме: К. Малоєр, Е. Бассадоні, Л. Паммерс.

Відданим помічником своєї дружини виявився, повний зрозуміння й пошани до мистецтва п. Галини, — п. Микола Андреадіс, особливо після приходу на світ другого сина. Тимто й пояснюється такий швидкий ріст угору надпересічно талановитої Галини, зірка мистецтва сцени якої блистить щойно п'ять років, але яка зуміла вже собі здобути славу співачки. Саме тепер вона переїхала з Арґентини на виступи в ЗДА та Европі.

Гостинний концерт Галини (Аліції) Минаїв-Андреадіс відбувся в Ню Йорку 21 грудня 1963 р. в залі Carnegie Hall, при фортепіяновому супроводі Л. Померса.

Концерт складався з чотирьох частин. Пісні та арії виконано в мовах: латинській, італійській, німецькій, французькій, еспанській, англійській та українській. Співачка започаткувала свій виступ А. Копитовіча —„Богородице Діво", з присв'ятою сл. п. президентові Джанові Ф. Кеннеді. Далі прозвучали: Я. Степового „Розвійтеся з вітром", М. Реґера — „Колискова" та Ф. Шуберта — „Смерть і дівчина".

В дальших частинах з пісенного репертуару виконала співачка П. Чайковського — „Чи я в лузі", К. Стеценка — „Ти все любиш його", П. де Роґатіс-а — „Гірська тополя", А. Гнатишина — „Жита", Р. Гаґемана — „Не відходь, любове моя...", С. Людкевича — „Спи, дитинко моя" та М. Мусорґського — „Гопак".

З оперних арій увійшли в програму: М. Лисенко — арія „Татарки" з опери „Тарас Бульба", К. Сен-Санс — „Відкрилася душа" з опери „Самсон і Даліла", Дж. Верді — „З'явися, царю безодні" з опери „Масковий Баль", А. Вахянин — арія „Одарки" з опери „Купало", Дж. Верді — „Іскриться вогнище" з опери „Трубадур" та Дж. Бізе — „Габанера" з опери „Кармен".

Голос Галини Андреадіс — меццо-сопрано, з деякими відтінями контр-альто, відзначається великим обсягом, широким діяпазоном та шляхетним тембром. Майстерність емісії тону лучиться з багатою експресією й хвилюючою інтерпретацією. Великі технічні спроможності виявилися в м'яких переходах, стаккатах, рівності голосу в усіх його реґістрах (три октави). Теплота й легкість подачі голосу дозволяють співачці входити в обсяг лірики в найвіжнішій формі („Гірська тополя", а з наддатків: „Стелися барвінку" й „Дощик"). Але найбільш притаманне її голосові — глибоко драматичне багатство звучання, яке наближує до героїзму.

Контакт співачки з публікою найбільш нав'язався під час виконування нею оперних арій та ще „Колискової" — С. Людкевича й „Думи про Нечая" — Д. Січинського.

„Гопак" — М. Мусорґського неначе випадав з програми та ще, в добавок, про нього зазначено помилково, неначе б його музичне оформлення не оперне на українській народній пісні.

Акомпаніятор, Лев Паммерс був на висоті свого завдання і в великій мірі спричинився до мистецького успіху. Публіка щиро вітала обидвох виконавців того незабутнього вечора та викликала їх до чотирьох наддатків.

Твори українських композиторів вичарували, під час їх виконання, візію співучої України враз із її героїкою і настороженістю в трагічний час.

О. Гердан

Короткі вісти

● Совєтська автомобільна продукція досягає найвище 600.000 авт річно, в тому числі більше третини — вантажних. Офіційне совєтське становище таке, що не треба влеґшувати громадянам придбання власної автомашини — тому ціну на мале авто „Москвіч" піднесено з 2.500 руб. на 3.400 руб. — а треба більше поліпшувати державну систему комунікації. Фабрика „Москвіча" затруднює 15.000 робітників, з того 38 відс. є жінки. 40 відс. автомашин іде за кордон. Друга фабрика автомашин „Волга" в м. Горкій над Волгою має ту саму калькуляцію продукції і збуту.

● Московське радіо рішуче заперечило ревеляції американської Центральної Розвідчої Агенції про знижку продукції в СССР. Большевики покликаються на факт, що Центральна Розвідча Агенція помилилась була в минулому в оцінці ситуацій на Кубі і в Південному В'єтнамі. Правдиві дані — кажуть большевики — подані совєтським урядом до Об'єднаних Націй.

● Франція нараховує на січень цього року 48,133.000 населення. За останній рік воно збільшилось на 500.000 душ.

✝

З глибоким болем ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями та Знайомими, що по довгій і важкій недузі, прийнявши Найсвятіші Тайни, упокоїлася в Бозі на 67-му році життя, дня 13-го січня 1964 р. в Трентоні, Н. Дж. наша Найдорожча

ДРУЖИНА, МАМА і БАБЦЯ

бл. п.

Петронелля ВИНОГРАДНИК

з дому Скорупська

Панахида відбудеться в п'ятницю, 17-го січня 1964 року о год. 7-ій веч. в похороннім заведенні М. Косика, при 981 So. Broad Street в Трентоні.

Похорон відбудеться в суботу, 18-го січня 1964 року о год. 10-ій рано з церкви св. Йосафата при 1195 Deutz Ave. в Трентоні, Н. Дж.

Горем прибиті:

АНДРІЙ — муж
БОГДАННА і МИРОН ОСАДЦІ — донька і зять
РОМАН — внук

✝

З глибоким жалем ділимося сумною вісткою, що дня 10-го січня 1964 року в м. Шикаго відійшла у Вічність після довгої і тяжкої недуги Дорога нам

бл. п.

Д-р ГАННА ЖУРНО

Похорон відбувся дня 13-го січня 1964 р. у Катедральному Соборі св. Володимира.

Найближчі приятелі

ЛЮДМИЛА ІВЧЕНКО
ВІРА та КАТЕРИНА КОХНО
ВАЛЕНТИН КОХНО з Родиною
ТАРАС КОХНО з Родиною

Іван МАНИЛО

ЯК ВЕСЕЛО БРОДИТИ...

Як весело бродити по Бродвеї!
Навколо все шумить, мов зоряні алеї
І радісно гудуть підземні поїзди...
Такої не було в степах моїх їзди!

Такого не було надхнення, сили й чару,
Як від бродвейського Волосожару,
Що сяє наокіл, немов казковий сон...
Тут вам зустрінуться Савчук і Стівенсон,

Мелешко й Барка, Дивнич невгомонний
(Нотатники й книжки. Сивіють мудрі скроні),
Галан і Діма, віднайшовши третій берег,
Ідуть замріяні, — а їм назустріч Шерех...

Палає сонце слави в високості.
Хмарини ген пливуть — ширококрилі гості
З далекої дніпрової землі...
Від них хай ляже тінь і на моїм чолі!
(Пл. ог.)

Сесія НТШ у Ванкувері

Появу чергового наукового твору проголошено на прилюдній сесії для відзначення ювілею 90-ліття Наукового Товариства ім. Шевченка, 7-го грудня 1963 . в місті Ванкувері, Бр. Колюмбія. По відчитанні привітання проф. д-ра Е. Вертипороха, голови канадійського НТШ, сесію відкрив і нею проводив д-р Володимир Лазорко, секретарював проф. В. Ревуцький.

Доповідь про „Етапи розвитку української науки" виголосив інж. А. Гайний, а історію НТШ з перспективи 90-літньої діяльности представив мгр. О. Масляник, секретар Осередку НТШ в Едмонтоні. Він і склав привітання від себе то Осередку.

По дискусії д-р І. Якимішак відчитав касовий звіт із переведеної збірки у Ванкувері і околиці на видання праці „Матеріяли до систематики і фавністики жуків України" д-ра В. Лазорка, яка закінчилася сумою $847. ЗЦа друк книжки виплачено $ 734, а зв'язані зі збіркою кошти винесли $ 16.47 та закуплено англомовну українську Енциклопедую для місцевого університету $ 30 (дар Ф. Богдана). Остало готівкою в касі $ 66.53, які відділ НТШ у Ванкувері вважає задатком на друк англійською мовою „Історії українського театру" проф. В. Ревуцького, другого члена місцевого відділу, що мала б появитися 1964 р., якраз в сторіччя нашого театру. Список жертводавців поміщений в новій книжці.

Д-р М. Гуцуляк, попросивши п. Дарію Лазорко зайняти місце біля свого подруга, відчитав вступне слово, з тільки що надрукованої книжки, де сильно підчеркнена наукова праця і боротьба НТШ на протязі 90 літ за своє право існування, за існування і окремішність української нації і держави, за відвоювання своєї історії, свойого „Я". Щоб гідно відзначити цю небуденну річницю, відділ НТШ у Ванкувері (всьочо чотири члени) рішив друком видати вище названий твір свого ученого систематика і колеопторолога.

Д-р Лазорко всі вільні хвилини від професійної праці, на протязі 35-ти років приствятив „фавністиці жуків України", ділянці науки, яка в нас майже не знана і не торкана. Для написаня згаданої книжки, він обслідував особисто частину терену України, перечитав, дослівно, всю доступну літературу в своїй і чужих мовах та найбільше користав зі своєї збірки з території всієї України від крайнього заходу Лемківщини по східній Кавказ. Ця збірка сьогодні числить щонайменше пів міліона примірників жуків, зібраних в більшості особисто, або одержаних дорогою виміни зі спеціялістами. Крім того має поважну збірку з усіх майже країв Европи, Азії і північної Африки та величезний матеріял, — зібраний у північній Америці, і завдяки його сестрі навіть в Австралії. Не перебільшую, пише автор вступного слова, „коли скажу скромно, що це найбільша приватна збірка в світі в посіданні українця". Цю цінну збірку задумуй д-р Лазорко передати в свій час українській державі.

Наприкінці д-р Гуцуляк, від себе і НТШ, подякував авторові за великий вклад праці, яка збагатила нашу науку та піднесла престиж українського народу в очах вчених світу. Хоч наша еміграція не бідна, але винагородити не може матеріяльно, як це буває в інших народів, бо ще не вдалося створити відповідний науковий фонд. Так само подякував дружині д-ра Лазорка за поміч і піддержку та заохоту в його зусиллях, а щоб хоч символично винагородити те, на що немає ціни, вручив обоїм Лазоркам від членів ванкуверського відділу НТШ, гарно оправлений в шкіру, перший примірник, тільки що видрукованої книжки.

В часі дискусії п. Ольга Заяць, зворушена жестом д-ра Гуцуляка, підчеркнула, що рідко буває, щоб давали жінкам признання за поміч їхнім чоловікам, хоч така поміч, в різних формах, буває часто дуже велика.

Загальним бажанням присутніх, щоб д-р Лазорко колинебудь показав свою збірку і пояснив спосіб своєї праці, закінчено сесію, по якій пані, прихильниці відділу НТШ, гостили присутніх часм.

Перед і по сесії, гості оглядали виставлені на столах наукові книжки з українікн, переважно з бібліотеки Взаїмної Помочі, якою завідує п. Богдан.

М. Г.

„Театр у п'ятницю" у Філядельфії

Впала останній раз занавіса і не було кінця щирим оплескам глядачів, що зібралися були тієї п'ятниці в театральній залі Філядельфійської Української Громади. Та ось артисти показалися на сцені останній раз, засвітилися лямпи і заля стихла. Не лише пані, але й панове підносили хустинку до очей; було видно мокрі обличчя молоді. Виставу „Мати Наймичка" закінчено.

Люди розходилися неохоче. Тягло за куліси привітати артистів та подякувати їм за добру гру. А за кулісами режисер змотував електричні дроти до світлових ефектів і впорядковував лаштунки, а артисти були здивовані.

Добру книгу оціните по почуттях і думках, що їх вона викликає. І добру театральну гру так само. А гру цю виявив філядельфійський „Театр у п'ятницю" під керівництвом і режисурою Володимира Шашаровського.

Не дивно, що цей театр виявляє високу клясу. Його старші члени продовжують в Америці традиції добрих українських театрів, до яких вони належали на рідній землі; а молодші його члени мають для себе добрі взірці в старших. Праця членів „Театру в п'ятницю", — це посвята, додаткова важка праця після звичайної, зарібкової праці.

В п'єсі „Мати Наймичка" в грі взяли участь пані — Марія Степова - Карпяк, Людмила Сердюкова, Юлія Шашаровська, О. Рудакевич, Е. Гранат, і панове — Василь Сердюк, Сергій Кожухар, М. Солтис, Р. Швед, З. Кознарський. Декорації були Олександра Граната.

„Театр у п'ятницю" плянує поширити репертуар. Приготовляються п'єси Лесі Українки — „На полі крови" та „Одержима"; О. Олеся — „По дорозі в казку"; Л. Мосендза — „Вічний корабель"; Г. Лужницького — „Ой, Морозе, Морозеньку"; з народних — комічна оперета „Запорозький клад". Крім того, готується італійську комедію А. Бенедетті в перекладі І. Чайковського і в постанові Б. Паздрія — „Багряні рожі"; розвагових п'єс — „Легкодумний хлопчисько". Ці пляни поширити репертуар театру, наводять на думку плян використати театр для доповнення виховної праці тих наших організацій, що працюють над нашою молоддю.

Чому б не влаштовувати подібних вистав за певним пляном на цілий сезон в інших українських осередках в Америці? Місцеві організації могли б організувати масові відвідини театру нашою молоддю. Це не є легкий плян. Треба б розв'язати проблему скорого й зручного для театру транспорту, що дозволив би пересовуватися на місце вистав і назад. Хай буде вільно кинути думку про власний автобус для артистів та власне тягарове авто для лаштунків. Можливо, що разом із іншими нашими театрами й хорами в Америці це можна б здійснити. Та неможливо придбати нашому театрові, або театрам, власний транспорт без підтримки нашого громадянства. З огляду ж на нашу молодь, цю підтримку треба дати. Тому й хотілося б зробити в тому напрямку перший крок і внести на цю ціль на руки керівника і режисера „Театру у п'ятницю" — Володимира Шашаровського першу пожертву. Можливо, що „Театр у п'ятницю" буде уважати за доцільне організувати окремий комітет в цій справі.

Д-р інж. Семен Нечай

З діяльности ТУСМ-у в Дітройті

В четвер 28 листопада 1963 року, відбулися Загальні Збори Осередку Діяльности ТУСМ в Дітройті. Голова Осередку Тарас Когут, О. Д. Дітройт багато зробив корисного для добра України, але Осередок міг і може ще багато більше, так на зовнішньому і на внутрішньому відтинку зробити.

Основою нашої програми є національне і політичне виховання членства, бо життя вимагає, щоб українці поза межами України заступали інтереси України.

Дітройтський Осередок Діяльности ТУСМ пробобив на протязі року таку роботу: відбуто сім засідань Управи, троє ширших сходин членства, одні святкові сходини, одна товариська вечірка, та вміло перевів технічну підготовку VII Конґресу ТУСМ-у.

На зовнішньому відтинку вислано післявиборчі конґратуляційні листи новообраному губернаторові стейту Мишиґен, і до всіх вибраних федеральних конґресменів. В березні 1963 вислано лист конґресменові Д. Фладові з подякою за резолюцію створення Комітету Поневолених Націй в американському Конґресі. В цій справі вислано список, з проханням підтримати резолюцію Флада, до всіх конґресменів стейту Мишиґен, до конґресмена Г. Смита, голови Реґуляміновоі Комісії в Палаті Репрезентантів, як рівнож і до федеральних сенаторів Мишиґену з проханням піддержати резолюшію Флада коли вона опиниться в Сенаті. Вислано подяку конґресменові Т. Дульському за його внесення резолюції про поштову марку „Шевченко — Чемпіон Свободи". Майже від усіх наспіли відповіді, в яких вони, дякуючи, запевняють про їхню співпрацю та поінформованість в справі українського народу.

На внутрішньому відтинку, ТУСМ Дітройт також проявив діяльність в численній участі наших членів в офіційному прийняттю для оо. Василіян, яке влаштувала Укр. Католицька Парохія Непорочного Зачаття в грудні, 1962 з нагоди їхнього приїзду до Дітройту; в коляді; в активній участі Крутянського Апелю; участь нашого члена як панеліста у Високошкільній Конференції СУСТА, улаштована УСГ Дітройт; студійна конференція присвячена 20-літтю УПА; активна участь в підготовчому комітеті всіх парохіяльних і українознавчих шкіл та молодечих організаціях міста Дітройту для відзначення 150-ліття народин Тараса Шевченка; участь в комітеті для збирання датків на Фонд Катедри Українознавства; зустріч з головою ЦК АБН Ярославом Стецьком; участь в панахиді по сл. п. Степанові Бандері; в спонзорстві вечорниць, влаштованих комітетом допомоги для НТШ в Сарселі.

Загальний прихід за звітовий рік $939.52, а розхід $750. 82, сальдо $ 188.70.

Дальша розбудова Осередка, присднання нових членів і успіх залежить від нас самих.

До Управи ТУСМ-у О. Д. Дітройт на рік 1963/64 вибрано: голова — Тарас Когут; 1-ший заступник і організаційний референт — Ростислав Бойко; 2-ий заступник (захід) — Вікта Гаховська; 3-ій заступник (схід) — Ліда Гавілей; секретар — Ігор Іваницький.

Продуценти авт сподіваються і в цьому році продати понад 7 мільйонів авт

Дітройт. — На початку цього року продуценти авт в цій країні передбачають, що і в цьому 1964-му році вдасться продати коло 7.5 мільйона нових авт. В тому числі може бути кілька сот тисяч імпортованих авт, тому число в цій країні випродукованих авт винесе все ж таки понад 7 мільйонів. В минулому році продано у ЗДА випродукованих 7.-300,000 возів, що було найбільшим числом після 1955-го року, коли були продали 7.-400,000 возів. Та в автомобільній промисловості підкреслюють, що оце вперше в цій країні вдалося в двох чергових роках продати по більше як по 7 мільйонів нових авт. Коли і в 1964-му році число проданих авт перевищить 7 мільйонів, то це буде новий рекорд в економіці ЗДА. Громадянство дуже прихильно прийняло запроєктовані моделі нових авт на 1964-ий рік, і тому продуценти авт із оптимізмом передбачають новий добрий рік.

● 75-літній французький маршал Альфонс П'єр Жуен, який тепер у шпиталі важко хворий, видав свою книжку „Три сторіччя військового поступу, 1650-1963", в якій кличе військовиків слухатись цивільній державній владі, хоч би політика тієї влади військовикам не подобалась. Маршал таврує бунт кількох генералів у 1961 р., які спротивились політиці режиму де Голя в справі Альжиру.

● „Аннуаріо Понтіфічіо" 1964 — щорічний довідник, видаваний Ватиканом, промовчав тепер існування на папері — не в дійсності, католицьких патріярхатів Константинополя, Олександрії й Антіохії. Згадка про ці патріярхати дразнила раніше тамошніх православних патріярхів.

ПЛЯНУЮТЬ ПОДОРОЖ НА МАРС

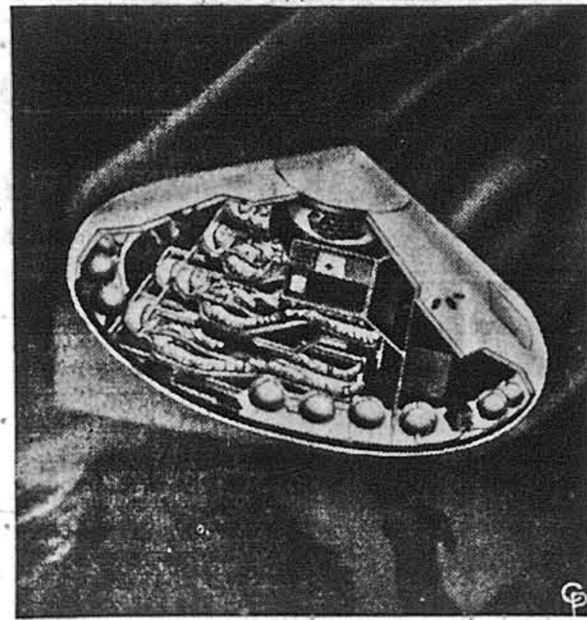

В 1970-му році, або й раніше, Америка плянує висилку і висадку першої людини на Місяці. Підготова тієї космічної експедиції є в повному розгарі. Рівночасно з цим плянується висилку людини й на інші планети, зокрема на Марс. На фотознімці — артистичний проєкт космічного корабля, що ним людина мала б відбути подорож на Марс і повернутись на Землю. Проєкт приготовила для Крайової Космічної Адміністрації фірма Лаґгід Мішн енд Спейс в Саннівейл у Каліфорнії. Корабель-ракета плянований так, що може помістити шість осіб, харчі для них на 400 днів та всі потрібні інструменти і видержати 20,000 степенів гарячі та свобідно порушуватись в просторі.

Папа відвідав президента Італії — приготовляє вибір нових кардиналів

Рим. — Папа Павло VI відвідав в минулу суботу 11 січня ц.р. президента Італії Антоніо Сені в офіційному характері голови суверенної Ватиканської держави, Чітта дель Ватікано. На кордоні Італії, що йде почерез площу св. Петра, ждав на Папу міністер закордонних справ Джузеппе Сараґат, а вздовж вулиць, що ведуть до Квіринальського палацу, стояв шпалір війська і десятки тисяч народу вітали Папу. Це були треті з черги відвідини голови Апостольської Столиці у голови Італії від 1870 року, коли-то, після вмаршу італійських військ до Риму Папи жили в добровільній — демонстраційній — ізольованості. Щойно Папа Пій XII, після підписання Лятиранських пактів з режимом Муссоліні, офіційно відвідав короля Віктора Імануїла в 1939 р.; Папа Іван XXIII відвідав президента Сені у травні 1963 р., а тепер Папа Павло VI поїхав буцім-то формально подякувати за офіційну парадну зустріч, влаштовану йому італійським урядом тиждень тому, коли він повернувся з Середнього Сходу. Тепер Папа зайнятий — повідомляють газети — трьома головними справами: першою його Енциклікою, приготуваннями до Консистору Кардиналів та до запляпованого приїзду до Риму Вселенського Патріярха Атенаґораса І. Кардинальський Консистор має відбутися перед Великоднем. Папа проголосить на ньому нових кардиналів, які тоді формально будуть „обрані". Святіша Колеґія Кардиналів нараховує тепер 79 членів. Із них 27 є італійцями, 52 не-італійцями. Однак у центральному адміністраційному органі Католицької Церкви, Римській Курії, на 30 кардиналів є 21 італійських, здебільша консерватистів, противників будь-якої „демократизації" Церкви. Папа Павло VI буцім-то хоче скріпити „поступове" крило кардиналів.

Серед соціялістів в Італії новий розкол — створено нову партію

Рим. — Скрайня ліва група в лівій Соціялістичній італійській партії збунтувалась проти угоди, яку більшість партій під проводом Пістра Ненні зробила з лідером Християнсько-демократичної партії, прем'єром Альдо Моро, і заявила створення нової партії „Італійська Соціялістична партія пролетарської єдности". До нової партії зголосились 38 парляментарних послів, які — всупереч згаданій угоді — голосували проти „вотуму довір'я" урядові Альдо Моро, в якому Пістро Ненні став віцепрем'єром. Тих 38 послів за кару припинено на 6 місяців у членських правах, але ця дисциплінарна кара не „навернула" їх до партійної дисципліни, лише остаточно відштовхнула. Це другий великий розкол в Соціялістичному італійському таборі, бо першим був вихід з партії правого її крила, яке усамостійнювалось було під впливом Джузеппе Сараґата, який підтримував Християнських демократів і їх закордонну прозахідню політику. Пістро Ненні також погодився на дальше перебування Італії в Атлантійському Союзі (НАТО). Зате ліва вищезгадана група, лідером якої є Тулліо Веччіст, редактор часопису „Мондо Нуово", є за дальшим союзом з комуністами та за „невтралізмом" Італії. Новозаснована партія буде 9-ою більшою італійською політичною партією і йтиме в усіх справах разом з комуністами.

На розбудову табору Юного ОДУМ-у

На розбудову табору Юного ОДУМ-у на оселі Українського Робітничого Союзу „Верховина" в Глен Спей в Філядельфії було переведено збірку. На шляхетну ціль, на покращання виховно-відпочинкового табору жертвували по 20 дол. Ів. Вац та В. Біляїв, по 10 дол. П. Корсунь, В. Шевчук, пор. Сушко, Євсевський та Кардаш, по 5 дол. П. Гурський, П. Федоряка, Поліщук, Шинкар та Курега, по 4 дол. І. Зінченко, по 3 дол. М. Граур, І. Хейлик, Наливайко, та І. Гринько, по 2 дол. П. Телюк, К. Юрченко, В. Криволап, Католік, М. Дем'янівський, І. Альфінов, Г. Білоус, Анастасія Л., по 1.50 М. Головсько і по 1 дол. М. Криволап, Е. Бер, Т. Хоменко, Н. Коберник і Пантюк. Всім щире спасибі.

А. Б.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СУБОТА, 18-го СІЧНЯ 1964 р.

ЮТИКА, Н. Й. Річні Збори Т-ва ім. Т. Шевченка 484 Відд. в 7-ій год. веч. в церковній залі, 1108 Стейт вул. Пригадується членам-довжникам, щоби вирівнали свої членські залеглості не пізніше до 25-го січня ц. р. Кожної неділі, побираємо членські вкладки від год. 9-12 дня в церковній залі, або тел.: після 5 год. веч., ч. тел.: 735-1955 і скажіть коли можна вступити до Вас по членську вкладку. — В. Запаранюк, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Звичайні Річні Збори Б-ва св. Юрія 239 Відд. від год. 4 по пол. в домі Укр. Амер. Горожан, 847 N. Franklin. На порядку нарад: Звіти урядників, вибір нової управи на 1964 р. і евентуалія. Від 3-ої год. секр. Б-ва збіратиме членські вкладки та полагоджувати інші справи. — М. Ковальчук, секр.

НЕДІЛЯ, 19-го СІЧНЯ 1964 р.

ВЕСТ ІСТОН, Па. Місячні збори Т-ва ім. Б. Хмельницького 137 Відд. в 2-ій год. по пол. в залі Амер.-Укр. Горож. Клюбі. Уряд на 1964 рік: Гр. Прашик, предс., В. Боднарський, заст., М. Колодруб, касир, І. Коґут, заст., С. Колодруб, секр., В. Кріль, заст. Контр. Комісія: І. Деш, И. Колодруб і Ю. Терлецький. Надзирателі Хворих: Т. Фотій і Д. Вересюк. Проситься членів прибути на збори. — Управа.

CARTERET, N. J. Річні і місячні збори Т-ва Запорізька Січ, 342 Відд. о год. 2-ій по пол. в клясі ч. 2 при церкві св. Димитрія в Картерет. Просимо членів прибути на ці важливі збори. — Секретар.

ШИКАҐО, Ілл. Річні Збори С-ва Рожд. Пресв Діви, 259 Відд. в год. 1-ій по пол. в церковній залі, 4952 So. Paulina St. — П. Трусяк, секр.

ПАСЕЙК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 42 Відд. в год. 2-ій по пол. в УНДомі, 237 Hope Ave. Нова Управа на 1964 р.: І. Блиха, предс., І. Зварич, заст., П. Головачук, фін. секр., В. Микитин, скарбчик і п-і В. Половчак. Госпо-Опікуни Хворих: С. Андрусишин і С. Задорожний. Прапорщики: І. Білоґан і М. Тиньо. Мужі Довір'я: П. Никифорчик і п-і В. Половчак. Господар: І. Хомко. Контр. Комісія: інж. Б. Чайківський, голова, проф. І. Рудакевич і Н. Михайлишин — члени. Вілети на 70-літній Ювілей УНС, який відбудеться в неділю 22 лютого ц. р. в Карнеґі Гал, можна дістати і замовити в Управі Відділу. — В. Марущак, секретар.

АСТОРІЯ, Л. Ай., Н. Й. Річні Збори Б-ва св. о. Николая 5 Відд. відбулися 15 грудня м. р. на яких вибрано нову Управу на 1964 рік в такому складі: А. Малан, предс., М. Курочка, заст. І. Сидор, секр., Н. Хоменчук, заст., А. Климишин, касир, С. Антонишин, заст., М. Заровенний і І. Марко — Контр. Комісія. Г. Василик і А. Марко — Опік. Хворих. — Управа.

Посмертні згадки

ФРАНКА СУПЕК, членка 200 Відділу УНСоюзу в Озоне Парк, Н. Й., померла 6 грудня 1963 р. на 65-му році життя. Походила з с. Різдвяни, пов. Теребовля, Україна. Похорон відбувся 10 грудня м. р. з католицької церкви св. Марії в Озоне Парк при участі Родини, членів Сестрицтва і Союзу, Приятелів та Знайомих. Полишила в жалобі мужа Михайла, 2 синів Миколу і Івана, 3 дочки: Марію, Ольгу і Флоренц, сестру Розалію, 2 зятів Івана і Олексу та 2 внучки. Похоронено Покійну на цвинтарі St. Charles Farmingdale, L. I.

Вічна Їй Пам'ять!

Управа Відділу

ТАРЗАН, ч. 5171. Перед битвою в джунґлях...

TARZAN WAS SHOWING BOBBY HOW TO CLEAN THEIR FISH, WHEN THEY WERE INTERRUPTED BY SAVAGE BARKS AND GROWLS.

"THERE'S GOING TO BE A JUNGLE FIGHT," SAID THE APE-MAN. "LET'S GO AND LOOK."

THE TWO QUICKLY RAN TOWARD THE NOISE-- AND SAW A BABOON PROTECTING ITS BABY AGAINST THE THREAT OF A SNARLING LEOPARD!

Тарзан навчав Боббі, як вичистити рибу, аж нагло їм перешкодили дикі гавкання і гарчання.

— Тут збирається на боротьбу в джунґлях, — сказала мавполюдина. — Ходімо та подивімся.

Обидва швидко побігли в напрямку, звідки доходив галас... І побачили, як мавпа павіян охороняла своє милоде проти загрози збоку леопарда, що ричав.